

1. *Malcolmia africana* (L.) W. T. Aiton

Malkolmia africká

Ic.: Tab. 66, fig. 1, p. 667

Malcolmia africana (L.) W. T. Aiton Hort. Kew. 4, ed. 2, p. 121, 1812.Baz.: *Hesperis africana* L. Sp. Pl. ed. 2, p. 663, 1762.Syn.: *Cheiranthus taraxacifolius* Balb. 1814 non Steph. 1800. – *Malcolmia taraxacifolia* (Balb.) DC. 1821 – *Wilckia africana* (L.) F. Muell. 1879 – *Fedtschenkoa africana* (L.) Dvořák 1970 – *F. taraxacifolia* (Balb.) Dvořák 1970 – *Strigosella africana* (L.) Botsch. 1972.

Jednoročná bylina. Byľ poliehavá, listnatá, väčšinou už od bázy rozkonárená, zriedkavejšie priama, nerozkonárená, 15–40 cm vysoká. Listy i byľe pokryté 2- a 3-ramennými trichómami (rozkonárenými chlpmi), zriedkavo holé. Listy vajcovito kopijovité až podlhovasté, zúbkaté, zúbkato vykrajované alebo celistvookrajové. Kvety stopkaté, stopky kvetov 3 mm dlhé, v bezlisteňovom málokvetom strapci. Kališné lístky 3–5 mm dlhé, na báze uťaté alebo s veľmi miernym vydutím (nie sú vakovito vyduté), 3-žilové. Korunné lupienky obrátene kopijovité až úzko obrátene kopijovité, s nenáhle zúženým nechtíkom, na vrchole zaokrúhlené, (5–)8–10(–12) mm dlhé, fialové. Šešule priame alebo šikmo odstávajúce, podlhovasté, slabo 4-hranné, 20–60(–80)×(0,5–)1–1,8 mm veľké, s výrazným stredným švom, husto odstávajúco chlpaté, s jednoduchými šidlovitými i 2-ramennými chlpmi. Stopky plodov 1–2 mm dlhé; čnelka s bliznou na plode 0,5–1,5 mm dlhá, ostro končíšťa. Semená podlhovasté, hranaté, početné.

Chromozóm y: $2n = 28$, okr. 6, Komárno (Féráková in Májovský et al. Karyotax. Prehľ. Flóry Slov. p. 65, 1987).

Variabilita. V rámci druhu bolo vyčlenených viac variet, častejšia je var. *laxa* Boiss. s holými byľami i šešulami.

Biológia, ekológia, fytoecológia. Terofyt. Kvitnutie máj–jún, efemerofyt. Rastie často na slabo vyvinutých pôdach v nezapojených spoločenstvách, ktoré sú v raných fázach sukcesie, vyskytuje sa aj na zasolených a piesočnatých stanovištiach (brehy, hrádze, okraje slanísk, popri cestách). Patrí medzi pionierske druhy, ktoré ako prvé osídľujú plochy bez vegetácie. Neznáša konkurenciu a z uzavretejších spoločenstiev ustupuje. V minulosti bol zistený aj ako burina v poľných kultúrach. Výskyt na Slovensku je viazaný na planárny stupeň do výšky 120 m n. m.

Celkové rozšírenie. Druh východomeditéránno-ázijský, s rozsiahlym areálom – od severozápadnej Afriky (Maroko) a juhozápadnej Európy cez Stredozemie, Ukrajinu, európsku časť Ruska (Kaukaz, Krym) a Strednú Áziu po Kašmír, Tibet, strednú Čínu až do Mongolska. Výskyt v strednej Európe (vrátane Slovenska) a Veľkej Británii má adventívny charakter.

Rozšírenie na Slovensku. Mapa 39. Vyskytuje sa iba v panónskej oblasti v okrese Podunajská nížina v južnej časti, pozdĺž rieky Dunaj. V minulosti bol zistený výskyt od Komárna po Čenkov, v posledných rokoch boli po-